

Menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold: **Vårt ansvar**

Redegjørelsen om aktsomhets-
vurderinger i henhold til åpenhetsloven.

(Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende
menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold)

REDEGJØRELSEN FOR 2023

Konsernsjefens forord	3
1. Introduksjon	4
1.1 Om SpareBank 1 SR-Bank	4
1.2 Om denne rapporten	4
1.3 Hva er nytt i redegjørelsen for 2023?	5
2. Respekt for menneskerettigheter i egen virksomhet og verdikjede	6
2.1 Respekt for menneskerettigheter integrert i strategi og retningslinjer	6
2.2 Våre mekanismer for bekymringsverdige forhold	7
2.3 Aktsomhetsvurderingene i SpareBank 1 SR-Bank	7
3. Utvalg fra fokusområder for aktsomhetsvurderingene i 2023: Funn, tiltak og forventede resultater	9
3.1 Arbeidsgiver	9
3.2 Långiver for næringslivet	10
3.3 Finansiell tjenesteyter for privatmarked	10
3.4 Formidler av fondsprodukter	11
3.5 Innkjøper	12
4. Informasjonskrav	14
5. Veien videre	15
5.1 Fortsatt fokus på nye utfordringer	15
5.2 Videre tiltak og planer	15

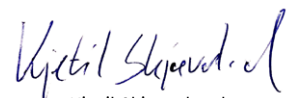
7. mars 2024

Dag Mejdell

Kate Henriksen

Kjetil Skjæveland

Trine Sæther Romuld

Jan Skogseth

Camilla AC Tefers

Sally Lund-Andersen

Kristian Kristensen

Benedicte Schilbred Fasmer

Redegjørelsen er også godkjent av daglig leder og styret i:

EiendomsMegler 1 SR-Eiendom
SpareBank 1 SR-Bank ForretningsPartner

Konsernsjefens forord

Årets redegjørelse er den andre i rekken. Vi har gjort oss erfaringer knyttet til både interne prosesser og ytterligere bevissthet rundt vår porteføljes mulige påvirkning – både positivt og negativt. Vi har også hatt flere eksterne diskusjoner.

Å utføre aktsomhetsvurderinger i samsvar med internasjonale standarder gjør at vi i større grad enn før får bevisstgjort organisasjonen og utfordrer rutiner og systemer som synliggjør konkrete områder der røde flagg knyttet til mulighet for negativ påvirkning på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold kan oppstå.

Vi vil fortsette å utfordre oss selv på å identifisere blindsoner og risiko for brudd på menneskerettigheter. Vi erkjenner at det er mange dilemmaer på dette området og at det er en reise hvor vi aldri kommer «i mål», men der den årlige redegjørelsen om aktsomhetsvurderinger fortsetter å utgjøre et viktig verktøy for å holde fokus – et budskap vi også vektlegger i dialogen med våre bedriftskunder.

Benedicte Schilbred Fasmer
Konsernsjef

1. Introduksjon

1.1 Om SpareBank 1 SR-Bank

SpareBank 1 SR-Bank ASA er et finanskonsern for hele Sør-Norge som gjennom flere år har utviklet seg til et vidstrakt finanskonsern med datterselskaper og tilknyttede produkselskaper som komplementerer bankens tjenestetilbud. SR-Bank har nasjonal distribusjon og har gjennom flere år hatt posisjon som den nest største norske banken. Konsernet har kontorer i Rogaland (hovedkontor i Stavanger), Vestland, Agder og Oslo.

Konsernet tilbyr et variert tjenestetilbud innen tradisjonelle banktjenester som lån, forsikrings- og spareprodukter, verdipapirhandel, regnskapstjenester og eiendoms-megler-tjenester for både person- og bedriftskunder. Konsernets største forretningsområder er den tradisjonelle bankvirksomheten med tjenester rettet mot person- og bedriftsmarked og offentlig sektor.

Inkludert datterselskaper er det rundt 1 500 ansatte i SpareBank 1 SR-Bank.

Høsten 2023 ble det annonsert fusjonsplaner mellom SpareBank 1 SR-Bank og SpareBank 1 Sør-Øst Norge. Gitt nødvendige myndighetsgodkjenninger, vil sammenslåingen gjennomføres i 2024.

1.2 Om denne rapporten

Denne rapporten utgjør SpareBank 1 SR-Bank konsernets årlige redegjørelse i henhold til Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold (åpenhetsloven) for året 2023. Hovedfokus i redegjørelsen er beskrivelse av aktsomhetsvurderingene gjennomført i SpareBank 1 SR-Bank ASA konsernet for å avdekke og håndtere faktiske og mulige negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold koblet til konsernets virksomhet og verdikjede.

I tillegg til morselskapet SpareBank 1 SR-Bank ASA omfatter redegjørelsen:

- EiendomsMegler 1 SR-Eiendom AS, som med 32 kontorer på Sørvestlandet og i Oslo tilbyr boligmegling, samt annen eiendomsmegling med spesialkompetanse innen prosjekt, næring og boligutleie.
- SpareBank 1 SR-Bank ForretningsPartner AS, som tilbyr regnskapstjenester og rådgivning for bedrifter innen HR, lønn, consulting, CFO-tjenester og bærekraft/ESG.
- Øvrige heleide datterselskaper i SpareBank 1 SR-Bank konsernet.

Redegjørelsen publiseres lett tilgjengelig på våre nettsider.¹ Utover å møte åpenhetslovens krav om årlig redegjørelse utfyller rapporten årlig bærekraftsrapportering² og beskriver vårt arbeid med å sette våre forpliktelser relatert til internasjonale standarder for menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold ut i live.

En sentral del av redegjørelseskravet handler om hvordan virksomheten håndterer risiko relatert til menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i innkjøpssammenheng («leverandørkjeden»). Siden en stor andel av innkjøp i SpareBank 1 SR-Bank går gjennom SpareBank 1-alliansens felles innkjøpsordning i det felleseide selskapet SpareBank 1 Utvikling bygger derfor redegjørelsens beskrivelse av aktsomhetsvurderinger i forbindelse med innkjøp og leverandører av varer og tjenester på arbeidet i SpareBank 1 Utvikling.

Oversikt for hvordan denne rapporten dekker åpenhetslovens minstekrav til redegjørelsen – se boks 1:

Boks 1

En generell beskrivelse av virksomhetens organisering og driftsområde	Se 1.1
En generell beskrivelse av retningslinjer og rutiner for å håndtere faktiske og potensielle negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold	Se kap. 2
Opplysninger om faktiske negative konsekvenser og vesentlig risiko for negative konsekvenser som virksomheten har avdekket gjennom sine aktsomhetsvurderinger	Se kap. 2.2
Opplysninger om tiltak som virksomheten har iverksatt eller planlegger å iverksette for å stanse faktiske negative konsekvenser eller begrense vesentlig risiko for negative konsekvenser, og resultatet eller forventede resultater av disse tiltakene	Se kap. 3

1 Tilgjengelig på <https://www.sparebank1.no/nb/sr-bank/om-oss/baerekraft/Aapenhetsloven.html>

2 Tilgjengelig på <https://www.sparebank1.no/nb/sr-bank/om-oss/baerekraft.html>

1.3 Hva er nytt i redegjørelsen for 2023?

Vår første redegjørelse om aktsomhetsvurderinger som vi publiserte i juni 2023 hadde et todelt formål: I tillegg til å møte redegjørelseskravet i åpenhetsloven, bød redegjørelsen på en mulighet til å gi en grundig beskrivelse av vår tilnærming til aktsomhetsvurderinger og hvordan denne hadde blitt bygget opp over tid (se boks 2).

Boks 2

Redegjørelsen for 2022 dekker i detalj:

- Vår forpliktelse relatert til grunnleggende menneskerettigheter og hvordan denne henger sammen med vår strategi og øvrig innsats knyttet til bærekraftig omstilling
- Konsernets samlede system for aktsomhetsvurderinger og samsvar med den internasjonale standarden satt gjennom FNs retningsgivende prinsipper for menneskerettigheter og næringsliv (UN Guiding Principles on Business and Human Rights – UNGP) og OECDs retningslinjer for ansvarlig næringsliv
- Spesielle hensyn for aktsomhetsvurderinger for et finanskonsern og hvordan samsvar med FNs og OECDs retningslinjer krever et fullt verdikjedefokus som omfatter nedstrøms verdikjede (utover åpenhetslovens avgrensning til egen virksomhet og leverandørkjede)
- De mest fremtredende risikoområdene for menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold forbundet med vår virksomhet og verdikjede

Redegjørelsen for 2023 er i større grad konsentrert om tiltak gjennomført i løpet av året, som omfattet syv fokusområder oppsummert her. Disse dreide seg både om tversoverskridende tiltak og tiltak knyttet flere av de mest fremtredende menneskerettighetsrelaterte temaene for konsernet, både i egen virksomhet og i verdikjeden:

- Kompetanseheving
- Styrking av varsling og vern for ansatte
- Likestilling og mangfold
- Kunders personvern
- Risiko for utilsiktet diskriminering gjennom digitale løsninger og kunstig intelligens (KI)
- Kontinuerlig fokus på bransjer i portefølje med høyere sosial risiko og eksponering mot økonomisk kriminalitet
- Fondsprodukter i samsvar med internasjonale menneskerettighetsstandarder og mulige koblinger til okkuperte palestinske områder
- Kontinuerlige aktsomhetsvurderinger i innkjøpssammenheng

2. Respekt for menneskerettigheter i egen virksomhet og verdikjede

2.1 Respekt for menneskerettigheter integrert i strategi og retningslinjer

SpareBank 1 SR-Bank har forpliktet seg til å følge internasjonale standarder for menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. Forpliktelsen er forankret i konsernets overordnede bærekraftstrategi og policy for bærekraft. Den står helt sentralt i visjonen om å være et ansvarlig og bærekraftig finanskonsern og er en integrert del av arbeidet med å bidra til bærekraftig omstilling.

I 2023 ferdigstilte vi egen konsernstandard som utdyper hvilke internasjonale standarder konsernets forpliktelse bygger på, hva den innebærer, og hvordan den henger sammen med konsernets policyer, retningslinjer og standarder. Konsernets aktsomhetsvurderinger for å identifisere, unngå og håndtere negativ påvirkning på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold står helt sentralt i dette arbeidet. Vår tilnærming til aktsomhetsvurderinger streber etter fullt samsvar med UNGP og OECDs retningslinjer.³

Tilnærmingen følger de seks trinnene i UNGP og OECDs modell for aktsomhetsvurderinger – som også åpenhet-sloven peker på (se figur under):

1. Forankre ansvarlighet i virksomhetens retningslinjer.
2. Kartlegge og vurdere faktisk og potensiell negativ påvirkning på grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold som virksomheten enten har forårsaket eller bidratt til, eller som er direkte knyttet til virksomhetens forretningsvirksomhet, produkter eller tjenester gjennom forretningsforbindelser (verdikjeden).
3. Etablere egnede prosesser og rutiner samt tiltak for å stanse, forebygge eller begrense negativ påvirkning basert på virksomhetens prioriteringer og vurderinger.
4. Følge med på gjennomføring og resultater av prosesser og tiltak.
5. Kommunisere eksternt om aktsomhetsvurderingene og særlig med berørte interessenter og rettighetshavere om hvordan den negative påvirkningen er håndtert.
6. Sørge for eller samarbeide om gjenoppretting og erstatning der dette er påkrevd.

De seks trinnene i OECDs modell for aktsomhetsprosessen

Kilde: OECD, Norges OECD-kontaktpunkt for ansvarlig næringsliv

Vurderingene er nært knyttet til konsernets innsats med å analysere bærekraftsrisiko og konsernets påvirkning på bærekraftsforhold og vesentlighetsvurderinger i sammenheng med strategiarbeid og bærekraftsrapportering. Det sentrale for aktsomhetsvurderingene er imidlertid sannsynligheten for negativ påvirkning på menneskerettigheter og arbeidsforhold – og ikke risiko for konsernet, som er fokus i tradisjonell «due diligence» og risikostyring.

Forpliktelsen til å respektere menneskerettigheter og unngå involvering i brudd gjennom forretningsforbindelser er forankret i:

- Konsernets bærekraftstrategi
- Policy for bærekraft
- Policy for Compliance
- Policy for risiko- og kapitalstyring
- Standard for menneskerettigheter og aktsomhetsvurderinger
- Retningslinjer for ansvarlige investeringer og eierskap
- Policy for innkjøp
- Standard for bærekraft i innkjøp
- Standard for bærekraftig distribusjon og anbefaling av verdipapirfond
- Standard for bærekraft for bedriftsmarkedet
- Standard for bærekraft for landbruk og natur
- Personvernerklæringen
- Rammeverk for bærekraftig finansiering

³ Konsernstandard for menneskerettigheter og aktsomhetsvurderinger er tilgjengelig på: <https://www.sparebank1.no/nb/sr-bank/om-oss/baerekraft.html>

Videre er forpliktelsen overfor egne ansatte, samt ansattes roller og ansvar, integrert i:

- Standard for mangfold, inkludering og tilhørighet
- De etiske retningslinjene

2.2 Våre mekanismer for bekymringsverdige forhold

UNGP og OECD-retningslinjene understreker at håndtering av faktisk negativ påvirkning er en del av en virksomhets ansvar knyttet til respekt for grunnleggende menneskerettigheter. Der en virksomhet selv har forårsaket eller bidratt til negativ påvirkning, er gjenoppretting eller å bidra til gjenoppretting helt sentralt. Dersom virksomheten ikke har forårsaket eller bidratt til negativ påvirkning, ligger ansvaret for gjenoppretting hos den som er direkte ansvarlig. Virksomheten kan likevel bidra positivt ved å forsøke å stanse og redusere skaden og bruke sin innflytelse overfor de direkte ansvarlige for å fremme gjenoppretting.

Det å gjenopprette er ikke en del av selve aktsomhetsvurderingene, men henger nært sammen med disse. En viktig funksjon for aktsomhetsvurderingene er nettopp å avdekke negativ påvirkning, som må følges opp. Det å arbeide med gjenoppretting av skader kan også styrke aktsomhetsvurderingene på sikt. Mekanismer for rapportering av bekymring eller klager, sammen med prosesser for gjenoppretting, kan bidra til informasjon om hvordan virksomheten og forretningsforbindelser påvirker enkeltmennesker, som igjen kan bidra til å forbedre systemene for å unngå negativ påvirkning og alvorlig risiko.

SpareBank 1 SR-Bank er bevisst denne dimensjonen av ansvarlig virksomhet, som i praksis krever muligheter til å melde klager og bekymringer. Konsernet har ulike kanaler for rapportering av bekymringer og klager, som også omfatter potensielle saker av menneskerettslig karakter eller relatert til anstendige arbeidsforhold. Disse omfatter både interne og eksterne forhold. For det som gjelder vår egen virksomhet, er arbeidstakers rett til å varsle internt og eksternt i henhold til arbeidsmiljøloven et viktig aspekt.

Interne mekanismer inkluderer:

- Varslingsrutine i henhold til arbeidsmiljøloven.
- Konsernets system for rapportering av uønskede hendelser.
- Rutiner for rapportering av potensielle personvernbrudd.
- Fagforening.

SpareBank 1 SR-Bank har også egen mekanisme for å håndtere rapporter fra eksterne interessenter om mulige bekymringsverdige forhold, som kan ha forbindelser til konsernet. I tillegg har vi opprettet kontaktskjema for henvendelser relatert til våre aktsomhetsvurderinger, i henhold til opplysningsplikten innført ved åpenhetsloven.

For øvrig har SpareBank 1 SR-Bank en egen kanal for kundeklager.

2.3 Aktsomhetsvurderingene i SpareBank 1 SR-Bank

Det meste av både vår egen aktivitet og våre bedriftskunders virksomhet er konsentrert i Norge. Risikoen her for å bli involvert i brudd på standarder for menneskerettigheter og anstendig arbeid er generelt lav, men det betyr ikke at temaet er uvesentlig. Kobling til slike brudd og alvorlig risikoer kan oppstå både internt og i leverandørkjedene til bedriftene. Involvering i eller kobling til risiko for brudd på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold kan utspille seg på ulike måter gjennom konsernets roller som arbeidsgiver, långiver for næringslivet, finansiell tjenesteyter for privatkunder, formidler av fondsprodukter og innkjøper. I det følgende beskrives hvordan sentrale risikoområder relatert til hver av disse «rollene» eller sammenhengene er håndtert.

2.3.1 Arbeidsgiver

Våre egne ansatte er konsernets viktigste ressurs, og et hovedansvar for SpareBank 1 SR-Bank og datterselskaper er å ivareta de grunnleggende rettighetene for egne ansatte. Dette gjennomføres i praksis gjennom omfattende arbeid på viktige områder som:

- Likestilling, anti-diskriminering, inkludering og mangfold (inkludert konsernets overholdelse av aktivitets- og redegjørelsesplikt i henhold til likestillings- og diskrimineringsloven)
- Arbeidsmiljø
- Samarbeid med ansattrepresentanter og fagforeninger
- Personvern for ansatte
- Ansattes muligheter til å varsle samt å rapportere inn uønskede hendelser

2.3.2 Långiver for næringslivet

Norske banker forårsaker sjelden direkte brudd på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, men kan ha kundeforhold hvor menneskerettighetsbrudd avdekkes. Som et ansvarlig finanskonsern skal vår finansiering ikke bidra til negative konsekvenser for menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, og vi skal gjøre det vi kan for å unngå forbindelse til brudd begått av andre. Det viktigste verktøyet for SpareBank 1 SR-Bank i denne sammenheng er å sørge for grundig risikostyring og «due diligence» som del av anti money laundering (AML) og kredittprosessen. Sistnevnte er inklusive kundeetablering.

Alle kunder i SR-Bank skal etterleve gjeldende lover og forskrifter, som omfatter åpenhetsloven for de som treffes av denne, i tillegg til SpareBank 1 SR-Banks standard for bærekraft for bedriftsmarked som ble oppdatert januar 2024. Denne understreker at vi forventer at våre kunder «behandler mennesker i samsvar med anerkjente internasjonale normer», inkludert internasjonale menneskerettigheter og ILOs rettigheter i arbeidslivet, og ivaretar menneskerettigheter i krig og konfliktsituasjoner. I tillegg påpeker den at vi forventer at også de av våre kunder som er pliktige til dette, utfører aktsomhetsvurderinger i tråd med åpenhetsloven. Kunder som er involvert i våpenhandel, tobakksproduksjon eller pornografi får ikke innvilget lån hos oss.

I tillegg gjennomføres utvidede ESG-vurderinger («Environmental, Social, Governance») for engasjementer over 10 millioner kroner gjennom et standardisert ESG-rammeverk som også tar hensyn til bransjespesifikk risiko. De sosiale kriteriene som vurderes i denne sammenhengen omfatter hvorvidt bedriftskunden:

- er oppmerksom på risiko for brudd på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i egen drift og i leverandørkjeden
- har retningslinjer som dekker denne typen risiko
- har kommunisert retningslinjene og forventninger til leverandører
- gjennomfører aktsomhetsvurderinger og har gjennomført tiltak for å håndtere risiko for brudd
- jobber systematisk med likestilling og mangfold

Vurderingen resulterer i en ESG-score, som er en del av kredittutvalgets grunnlag for behandling av engasjementene. Dersom det gis en lav score som indikerer forhøyet risiko og usikkerhet rundt bedriftskundens risikohåndtering, skal det utarbeides en handlingsplan. For bransjer med iboende høyere ESG-relatert risiko (inkludert sosial risiko), vil kravene til oppmerksomhet, retningslinjer og prosedyrer være høyere for å oppnå en tilfredsstillende score.

Engasjementer under 10 millioner dekkes ikke i dag i av ESG-vurderingene men er omfattet av rutine for anti-hvitvask og kjenn-din-kunde-prosessene og omfattes også av standard for bærekraft for bedriftsmarkedet.

SpareBank 1 SR-Bank benytter seg også av rammeverk som berører spesifikke utfordringer for enkeltbransjer, for eksempel i forbindelse med vårt engasjement for å støtte en bærekraftig maritim sektor. I denne sammenhengen er prinsippene i Responsible Ship Recycling Standards (RSRS) en del av vår dialog med rederier som ønsker å bli, eller som allerede er, kunder i SpareBank 1 SR-Bank. Som en del av kravene skal rederier forplikte seg til å bruke verft som kan dokumentere anstendige arbeidsforhold og HMS, inkludert fravær av barnarbeid og moderne slaveri i verftenes verdikjede. RSRS-prinsippene er en integrert del av våre låneavtaler og øvrige vilkår for rederier.

2.3.3 Finansiell tjenesteyter for privatmarked

Konsernet bistår personkunder i viktige beslutninger og investeringer gjennom å tilby lån, sparemuligheter, forsikring og andre finansielle tjenester og rådgivning. Dette inkluderer også virksomhet til datterselskaper, som eiendomsmevling.

Rollen som finansiell tjenesteyter kommer også med et fundamentalt ansvar for å unngå utilsiktede negative konsekvenser for individer. Fokusområder i denne sammenheng er:

- Ivaretagelse av personvern
- Likestilling
- Unngå diskriminerende praksis, særlig med hensyn til ulike grupper som kan være mer utsatt for diskriminering i samfunnet for øvrig.

Anti-hvitvask og bekjempelse av økonomisk kriminalitet er også integrert i risikostyring for privatmarked

2.3.4 Formidler av fondsprodukter

Vi setter klare krav og forventninger til forvalterne av fondene vi tilbyr om at de følger prinsipper for ansvarlige investeringer og internasjonale standarder for menneskerettigheter. SpareBank 1 SR-Bank har ikke egen aksje- og fondsforvaltning, men formidler fondsprodukter i markedet. SpareBank 1 SR-Bank er også medeier i SpareBank 1 Forvaltning, som er SpareBank 1 bankenes felles sparesatsing, som eier ODIN-fondene. Gjennom vår fondsplattform anbefaler og distribuerer vi SpareBank 1-fond og ODIN-fond, og vi formidler også fond fra andre leverandører som for eksempel Alfred Berg, Holberg, Storebrand, og DNB.

SpareBank 1 SR-Banks standard for ansvarlig distribusjon av verdipapirfond setter som forutsetning for distribusjon i våre kanaler at alle eksterne verdipapirfondsforvaltere skal skriftlig bekrefte at de er kjent med og følger våre retningslinjer. SpareBank 1 SR-Bank krever åpenhet om hvordan bærekraftisiko er håndtert i forvaltningen (som også er et krav i Lov om bærekraftig finans som gjennomfører offentliggjøringsforordningen/EU Sustainable Finance Disclosure Regulation – SFDR). Forvaltere må oppdatere SpareBank 1 SR-Bank på hvordan ESG-oppfølging av investeringer skjer gjennom innrapportering av data som danner grunnlaget for merkeordningen av fondsprodukter. Dette skal skje så raskt som mulig etter endringer er oppdaget, og minimum årlig.

Retningslinjene for forvaltere SpareBank 1 SR-Bank har distribusjonsavtale med, setter en klar forventning om at det ikke investeres i selskap som er involvert i alvorlige brudd på menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter eller Genèvekonvensjonene, og har dette nedfelt i egne retningslinjer.

2.3.5 Innkjøper

På innkjøpsområdet er det et nært samarbeid mellom bankene i SpareBank 1-alliansen, der felleseide SpareBank 1 Utvikling har en sentral rolle i arbeidet med bærekraftige innkjøp. 90 prosent av SpareBank 1 SR-Banks innkjøp håndteres gjennom SpareBank 1 Utvikling, resten er lokalt håndterte innkjøp i SpareBank 1 SR-Bank. Alle nye leverandører vurderes med hensyn til risiko knyttet til negativ påvirkning på miljø, sosiale forhold (inkludert grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold) og etisk forretningsvirksomhet. Leverandørene må akseptere et vedlegg om bærekraft i innkjøp ved avtaleinnngåelse.

SpareBank 1-bankenes standard for bærekraftig innkjøp setter en klar forventning om at leverandører og samarbeidspartnere skal respektere grunnleggende krav til miljø, sosiale forhold og etisk forretningsvirksomhet. Denne standarden (uttrykt gjennom et såkalt kontraktsvedlegg) ble i 2023 revidert og inneholder nå eksplisitte krav om etterlevelse av åpenhetsloven, samt forventninger til klimagassregnskap og omstillingsplaner.

3. Utvalg fra fokusområder for aktsomhetsvurderingene i 2023: Funn, tiltak og forventede resultater

Vurderinger og tiltak knyttet til fremtredende risikoområder ble gjennomført innenfor alle de ulike «rollene» i løpet av 2023.

Tiltak på tvers: Kompetanseheving

I løpet av 2023 har konsernets arbeid med kompetanseheving innen bærekraft for alle ansatte fortsatt hatt høy prioritet. Sammen med fokus på klima og miljø, er den sosiale dimensjonen av bærekraft en av pilarene i opplæringen. Det ble lansert en egen obligatorisk opplæringsmodul om menneskerettigheter hvor kunnskap om grunnleggende menneskerettigheter og temaene næringsliv og menneskerettigheter og finanssektorens rolle i denne sammenhengen. I tillegg har rådgivere for bedriftsmarked fått spesifikk opplæring i åpenhetsloven og aktsomhetsvurderinger basert på FN- og OECD-retningslinjene. Dette har bidratt til å øke forståelsen både om hvordan vår virksomhet blir omfattet, men også hva det betyr for våre bedriftskunder.

3.1 Arbeidsgiver

Vern av ansatte

I 2023 ble det etablert en ny, styrket varslingsrutine, samt en egen mottaksgruppe bestående av representanter fra HR, Risikostyring og konsernjuridisk (Varslingsmottaket). Dette skal sikre at ansatte fremover har tilgang til en mekanisme for om bekymringsverdige forhold som er enda tryggere og lettere tilgjengelig. Samtidig ble databasen for uønskede hendelser ytterligere forbedret, som bidrar til å styrke medarbeidernes vern og varslingsmuligheter. Databasen blir håndtert kontinuerlig, med en grundig gjennomgang hver 14. dag i et tverrfaglig fora (HMS-forum).

Av uønskede hendelser er det rapportert tre saker i kategorien psykososialt arbeidsmiljø, seks hendelser med underkategorien fysisk arbeidsmiljø, fire nestenulykker og farlige

situasjoner, tre uhell og personskader samt fem øvrige HMS-relaterte hendelser. Alle hendelsene er håndtert i tråd med rutiner og de involverte vurderes å være godt ivaretatt. Arbeid med det psykososiale arbeidsmiljøet har høy prioritet og konsernet benytter verktøyet Winningtemp som er et verktøy for organisasjonsundersøkelser. Dette har vært i bruk i konsernet siden høsten 2022. Med dette verktøyet sendes det ut hyppige korte undersøkelser om hvordan de ansatte har det på jobb, og resultatene er tilgjengelige for både leder og ansatt i sanntid. Spørsmålene varierer innenfor temaer som arbeidssituasjon, stress, ledelse, autonomi og engasjement. Videre jobbes det systematisk med helse, miljø og sikkerhetsarbeid i konsernet, primært igjennom HMS-forum, et tverrfaglig team som blant annet håndterer innmeldte uønskede hendelser. I HMS-forum sitter representanter fra vernetjenesten og avdelingene Sikkerhet, Facility management, samt Folk og organisasjon. HMS-forum gjennomfører sikkerhetstrening, som blant annet inkluderer trening i å håndtere krevende kundeatferd ved kontorene i banken.

Videre har det vært en økning i hendelser relatert til truende kundeatferd. Her har det i 2023 blitt registrert 48 saker. Truende kundeatferd har økt betraktelig, og noe som utgjør en alvorlig trussel for medarbeideres trivsel og integritet. Tiltak som har blitt og blir iverksatt involverer ulik aksjonering (oppsigelse av kundeforhold, politianmeldelse, advarselsbrev), psykologisk ivaretagelse av varsleren gjennom samtaler og eventuelt profesjonell hjelp, samt fokus på opplæring gjennom obligatorisk kurs, beredskapstrening, spillbasert læring og scenarioøvelser. I 2023 ble resultatet av aksjoner rettet mot truende kunder: fire advarselsbrev, en anmeldelse og en kundeoppsigelse.

Likestilling og mangfold

I 2023 ble det opprettet en arbeidsgruppe for mangfold, inkludering og tilhørighet med bidragsyttere på tvers av konsernet. Formålet med gruppen er å øke bedriftens modenhet på dette området og synliggjøre konsernets innsats internt og eksternt. Det er etablert en ny standard for mangfold, inkludering og tilhørighet og det pågår et arbeid med å lage handlingsplaner og et årshjul for 2024.

3.2 Långiver for næringslivet

ESG-vurderingene: en sentral del av aktsomhetsvurderinger for bedriftsporteføljen

I 2023 ble 572 bedriftskunder med engasjement over NOK 10 millioner vurdert etter ESG-rammeverket, hvor delscoren knyttet til sosiale forhold er den dimensjonen hvor det er størst spredning i risikokategori fra lav til høy. Figur 1 under viser en fordeling av alle de vurderte kundeengasjementene i bedriftsmarkedet i SpareBank 1 SR-Bank fordelt på risikokategoriene høy (rød, 1-2), medium (oransje, 3-4) og lav (grønn, 5-6). Fordelingen i figur 1 viser utelukkende sosiale forhold som er en del av den samlede ESG-vurderingen.

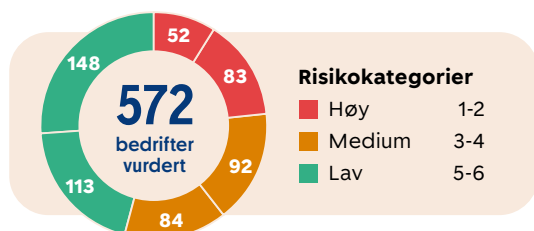

Fig 1: Antall kundeengasjement fordelt på de ulike risikokategoriene i kategorien «sosiale forhold».

På grunn av høy iboende risiko knyttet til arbeidsvilkår og arbeidstakerrettigheter for bransjer med utstrakt bruk av innleid og/eller utenlandsk arbeidskraft, klassifiseres en del av disse bedriftskundene i medium eller høy risikokategori. I vår portefølje er dette bransjer som landbruk (med innleie), maskin- og byggtreprenører, eiendomsprosjekter, offshore (olje- og gass) og shipping. Dette er i tråd med risikovurderinger gjennomført over tid og identifiserte temaer relatert til menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i utlånsporteføljen.

En oversikt over fordelingen av hvilke bransjer som er hyppigst vurdert, viser at både maskin- og byggtreprenører, eiendomsprosjekter, offshore (olje- og gass), shipping, og øvrig industri er høyt representert i vår portefølje. Da dette er bransjer med større iboende risiko, er det derfor grunn til å følge disse bransjene nøyer. Se figur 2.

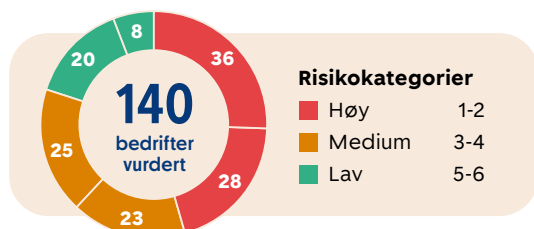

Fig 2: Antall kundeengasjement fordelt på de ulike risikokategoriene i kategorien «sosiale forhold» for bransjene: landbruk (med innleie), maskin- og byggtreprenører, eiendomsprosjekter, offshore (olje- og gass) og shipping. Samlet antall engasjement her er 140.

ESG-vurderingene gjennomført i 2023 avdekket ikke informasjon om brudd på kriterier knyttet til menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold hos bedriftskunder omfattet av rammeverket.

Søkelys på bransjer med høy sosial risiko i leverandørkjeden: Bygg/eiendomsprosjekter og shipping

Bærekraftsavdelingen og storkunderådgiverne i avdelingene for bygg og eiendom og shipping gjennomførte i 2023 fokussamtaler i vurderingene knyttet til identifiserte risikoområder for leverandørkjedene til disse bransjene.

For eiendomsprosjekter og maskin- og byggtreprenører (mv.) er det identifisert et noe varierende nivå av modenhet og bevissthet knyttet til dokumentasjon og tiltak knyttet til sosialt ansvar. Dette er dokumentert gjennom de standardiserte ESG-vurderingene og ytterligere samtaler med kundene. På tross av utfordringene er vurderingen per i dag at den bransjespesifikke risikoen relatert til sosial dumping og arbeidslivskriminalitet spesielt i underleverandørledd i stor grad (på lik linje med andre bransjer i banken) fanges opp i AML- og due diligence-prosesser som SpareBank 1 SR-Bank gjennomfører ved inngåelsen av nye kundeforhold. Denne prosessen er avgjørende for å fange opp hvitvasking ved oppgradering av eiendom, som ofte går hånd-i-hånd med arbeidslivskriminalitet. SpareBank 1 SR-Bank har i hovedsak større kunder innenfor bygg- og eiendomssegmentet som først og fremst bruker veletablerte leverandører som har forpliktet seg til å fremme en seriøs byggenæring og bekjempe arbeidslivskriminalitet. Forventningen er at smitteeffekten av krav om anstendige arbeidsvilkår og arbeidsforhold fra de store kundene nedover i leverandørkjeden har en positiv effekt.

Innenfor shipping har det i lang tid vært søkelys på risiko for brudd på internasjonale standarder for menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold gjennom hele verdikjeden, fra byggefase, driftsfase og til resirkulering av skip. I byggefase er det krav og forventninger til valg av verft og at byggeprosessen nå krever større såkalte site-team som har fått økt fokus. Blant norske rederier har krav og retningslinjer for verft blitt styrket over tid med tett oppfølging for å forebygge og hindre brudd på sosiale rettigheter og miljøhensyn. I driftssammenheng har det vært økende fokus på sjøfolks rettigheter, samt tilrettelegging for mangfold til havs. Som RSRS-bank stiller vi tydelige krav til shippingkunder som må forplikte seg til ansvarlig skraping av skip, i samsvar med med Hong Kong-konvensjonen og blant annet EU-reguleringer som vektlegger beskyttelse av grunnleggende arbeidstakerrettigheter. SpareBank 1 SR-Bank følger shippingkundene tett opp på dette området.

3.3 Finansiell tjenesteyter for privatmarked Innsats mot digitalt utenforskap og diskriminering

I slutten av 2023 ble det igangsatt et prosjekt i SpareBank 1-alliansen initiert og ledet av SpareBank 1 SR-Bank. Prosjektet har som mål å forhindre digitalt utenforskap og unngå diskriminering og forskjellsbehandling i overgangen til ny bruk av Bank-ID. Her er den sosiale entreprenøren Kakadu involvert.

I 2023 trådte ny finansavtalelov i kraft, hvilket innebar at det ikke lengre er en hovedlåntaker, og en medlåntaker,

men at begge parter kalles Samskyldner (eks: Samskyldner A og Samskyldner B). Dette er et steg i riktig retning som SpareBank 1 SR-Bank følger opp gjennom etterlevelse av regelverket og innsats for å gjøre kundene bevisste på endringen. I 2023 mottok konsernet (i likhet med flere andre bankkonsern) en klage fra Likestillings- og diskrimineringsombudet der SpareBank 1 SR-Bank ble bedt om å redegjøre for mistanke om diskriminerende praksis mot kunder. Dette ble avkreftet og redegjort for i et skriftlig svar til Finans Norge med henvisninger til bankers rutiner og prinsipper.

Kunders personvern

Konsernet har en stor kundemasse og behandler derfor kundeinformasjon og personopplysninger i en stor skala. Personopplysninger er gitt et særlig sterkt vern gjennom personvernregelverket som består av personopplysningssloven og personvernforordningen (GDPR). Regelverket gir kunden en rekke rettigheter, og det er utarbeidet rutiner og prosesser i kvalitetssystemene for å ivareta disse rettighetene. Videre sikrer SpareBank 1 SR-Bank sin personvernerklæring den enkeltes rett til informasjon om konsernet sin behandling av personopplysninger på en lett tilgjengelig måte. Personvern er et kontinuerlig fokus i konsernet, blant annet gjennom opplæring, varslingsrutiner og «fokusdager».

Alle brudd på personopplysningssikkerheten rapporteres i databasen for uønskede hendelser. I alle tilfeller følges registrerte saker opp og det sikres ivaretagelse av kunder og de ansatte som er involvert, noe som fremmer fokuset på læring og kontinuerlig forbedring.

Antall avvik som er rapportert til Datatilsynet er noe lavere enn tidligere år. Dette skyldes at terskelen for å melde avvik er hevet basert på veileder og uttalelser fra Datatilsynet, og mindre alvorlige avvik håndteres kun internt. Til sammen er 6 avvik rapportert til Datatilsynet, hvorav 5 av disse er rapportert av databehandler på vegne av banken.

Risiko for utilsiktet diskriminering gjennom digitale løsninger og kunstig intelligens (KI)

I vår første redegjørelse om aktsomhetsvurderingene var sosial risiko forbundet med KI-løsninger (KI – kunstig intelligens) blant «nyere» utfordringer vi trakk frem, som finanssektoren må være oppmerksom på. I 2023 satte vi ytterligere søkelys på utilsiktet diskriminering som kan oppstå gjennom digitale løsninger og KI. Som ansvarlig finanskonsern har vi løftet frem vårt standpunkt på dette temaet i debatter og eksterne uttalelser. Vi har tatt steg for å sørge for et sterkt fokus på ansvarlig teknologiutvikling og etterleve nye regulatoriske krav. Blant annet har konsernets leder for datastyring og kunstig intelligens ledet arbeidet med å utarbeide et eget rammeverk for ansvarlig KI i SpareBank 1 SR-Bank, med etiske retningslinjer knyttet til personvern, sikkerhet, rettferdighet, ansvarliggjøring og transparens.

3.4 Formidler av fondsprodukter

SpareBank 1 SR-Bank distribuerer fondsprodukter på vegne

av et stort utvalg forvaltningsselskaper. Vår standard for bærekraftig distribusjon og anbefaling av verdipapirfond ligger til grunn for seleksjon av fond og forvaltere og stiller krav til den enkelte leverandør om ansvarlige investeringer i samsvar med internasjonale menneskerettsstandarder.

Den tragiske situasjonen i Midtøsten bidro til økt søkelys på investeringer med koblinger til okkuperte palestinske områder, og en kampanje satt i gang av Norsk Folkehjelp og Fagforbundet ga kunder mulighet til å sjekke hvorvidt deres respektive banker distribuerte fond som var investert i selskaper med virksomhet i okkupert palestinsk område. Kampanjens uttalte mål var å «belyse hvordan sparepengene våre kan bidra til okkupasjonen og hva du kan gjøre med det». Kampanjen var basert på en kartlegging gjennomført av Who Profits Research Center som undersøker selskapers mulige koblinger til okkupasjonen. Norsk Folkehjelp og Fagforbundet hadde gjennomgått fondene som tilbudt av norske banker for å undersøke om de inneholdt investeringer i selskaper med virksomhet på okkupert palestinsk område identifisert av Who Profits. Kampanjen la til rette for at norske bankkunder kunne sende en automatisk generert henvendelse til den enkeltes bank basert på resultatene. SpareBank 1 SR-Bank mottok i perioden november 2023 til januar 2024, 530 autogenererte henvendelser, og én direkte henvendelse fra kunde om problemstillingen. SpareBank 1 SR-Bank har ikke egen verdipapirforvaltning, men som distributør av fond som var identifisert av Norsk Folkehjelp og Fagforbundet ble det gjennomført undersøkelser for å sikre at det ikke var brudd på våre retningslinjer for ansvarlig distribusjon.

Sammen med andre SpareBank 1-banker fulgte vi opp informasjonen med undersøkelser og krav om informasjon fra de aktuelle fondsforvalterne. ODIN Forvaltning, som er eid av SpareBank 1 Forvaltning (felleseid av SpareBank 1-bankene) forvalter SpareBank 1 Fondene, koordinerte oppfølgingen i forhold til disse. Undersøkelsene bekreftet at enkelte fond inneholdt ett av de identifiserte selskapene med mulige forretningsforbindelser til virksomhet i okkuperte områder, men at ingen av disse var oppført i FNs database (UN Office of the High Commissioner for Human Rights) for virksomheter potensielt ansvarlige for eller forbundet med menneskerettsbrudd. De identifiserte selskapene var heller ikke på eksklusjonslistene til Statens Pensjonsfond Utland (NBIM). ODINs og SpareBank 1 Forvaltnings retningslinjer for ansvarlige investeringer lå til grunn for vurderingene, der blant annet følgende kriterier vektlegges:

- Selskapene det investeres i skal opptre i tråd med de 10 prinsippene i FN Global Compact
- Selskapene skal følge FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter
- Selskapene skal følge OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper
- Investeringene screenes mot NBIMs eksklusjonsliste, som er basert på anbefalinger fra det uavhengige Etikkrådet etablert av Finansdepartementet
- Dersom det avdekkes at porteføljen inneholder selskaper i brudd med noen av disse prinsippene, følges selskapet

opp (enten direkte eller indirekte dersom direkte eierskap er via ekstern fondsforvalter) og det vurderes å selge seg ut dersom man ikke når frem

Forvalter av de identifiserte fondene stilte seg også til disposisjon for dialog med Fellesforbundet og Norsk Folkehjelp. Fondsforvalterne fortsetter dialog med selskapene, og vi fortsetter å følge situasjonen tett.

3.5 Innkjøper

Arbeidet med systematisk kartlegging og oppfølging av bærekraftsrisiko i SpareBank 1-alliansens fellesinnkjøp skjøt fart fra 2019. Det ble satt fokus på tre innkjøpskategorier der risiko for påvirkning på miljø og mennesker er særlig fremtredende: Administrative anskaffelser, IT-relaterte anskaffelser og de største leverandørene. De viktigste risikoområdene med hensyn til miljø, sosiale forhold og etisk forretningsvirksomhet ble identifisert for hver av innkjøpskategoriene.

Det har også vært søkelys på aktsomhetsvurderinger for leverandørkjeden til profilartikler, et område som generelt kan ha forhøyet risiko med hensyn til ivaretagelse av grunnleggende arbeidstakerrettigheter i produsentland, i stor grad i Asia. SpareBank 1-alliansen har krav om bærekraftige profilartikler i felles avtaleverk. Hovedleverandør av profilartikler, jobber systematisk med sporbarhet og aktsomhetsvurderinger for sin leverandørkjede med hensyn til risiko for menneskerettigheter og negativ miljøpåvirkning, blant annet basert på veiledning fra initiativ for Etisk Handel.

For egne lokale innkjøp håndtert av SpareBank 1 SR-Bank og datterselskaper er bærekraftsrisiko generelt sett lav. Her har vi gjennom de siste årene hatt særlig fokus på bransjer der arbeidstakere hos leverandører og underleverandører typisk er eksponert for høyere risiko for brudd på arbeidslivsstandarder, for eksempel renhold- og kantinetjenester og i forbindelse med byggeprosjekter.

Identifiserte risikoområder i fellesinnkjøp basert på risikobaserte aktsomhetsvurderinger 2019-2022

De mest fremtredende risikoområdene med hensyn til miljø, sosiale forhold og etisk forretningsvirksomhet identifisert for prioriterte innkjøpskategorier innkjøpskategoriene (se tabell under, risikoområder relatert til menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold er uthevet).

Prioritert hovedkategori	Identifiserte risikoområder for disse kategoriene som følges opp gjennom anskaffelsesprosessen
Møbler og inventar (prioritert kategori innen administrative anskaffelser)	<ul style="list-style-type: none">• Miljøskadelige materialer og kjemikalier• Klimafotavtrykk• Avfallshåndtering• Sirkulær økonomi• Risiko for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter i leverandørkjeder• Etterlevelse av åpenhetsloven og aktsomhetsvurderinger
IT-hardware (prioritert kategori innen IT-relaterte anskaffelser)	<ul style="list-style-type: none">• Forbindelse til konfliktmineraler på råvarenivå• Miljøskadelige materialer og kjemikalier• Avfallshåndtering• Sirkulær økonomi• Risiko for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter i leverandørkjeder• Etterlevelse av åpenhetsloven og aktsomhetsvurderinger
Største leverandører (volum) til kjernevirksomheten: IT-systemer og konsulenter	<ul style="list-style-type: none">• Klimaavtrykk særlig relatert til:<ul style="list-style-type: none">- <i>Energiforbruk knyttet til skytjenester/servere</i>- <i>Reisevirksomhet</i>• Sirkulær økonomi• Sosiale forhold og etisk forretningsvirksomhet i leverandørkjedene, herunder risiko for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter• Etterlevelse av åpenhetsloven og aktsomhetsvurderinger

Aktsomhetsvurderinger og innsats for bærekraftige innkjøp i 2023

SpareBank 1-alliansen⁴

Aktsomhetsvurderingen i 2023 er en videre oppfølging av 12 leverandører som ble valgt ut for dybdeundersøkelser i 2022. Samtlige 12 av disse har nå redegjort for sine aktsomhetsvurderinger. Oppfølgingen av redegjørelsene viser at leverandørene legger mest vekt på den generelle beskrivelsen av virksomhetens organisering, driftsområde, og retningslinjer. Det er i mindre grad opplysninger om faktiske negative konsekvenser og vesentlig risiko for negative konsekvenser som virksomhetene har avdekket gjennom sine aktsomhetsvurderinger.

Fokus i 2023 var derfor videre risikobaserte aktsomhetsvurderinger, der to av leverandørene – en større leverandør av IT-utstyr og en større leverandør av IT-tjenester – ble fulgt opp videre. I dialogen med leverandørene understreket Allianseninnkjøp vurderingen av at redegjørelsene ikke ga tilstrekkelige opplysninger om faktiske negative konsekvenser og vesentlig risiko for negative konsekvenser jf. åpenhetsloven §§ 5 b og 5 c. De ble bedt om en nærmere tilbakemelding på dette. Leverandøren av IT-utstyr ble i tillegg bedt om å redegjøre for undersøkelser hos en av sine underleverandører av elektroniske komponenter i Kina.

- **Leverandøren av IT-utstyr** har gitt mer konkret informasjon om faktiske funn i 2022 hos seks underleverandører i Asia som hadde avvik knyttet til indikatorer på moderne slaveri innen kostnader til rekruttering, reise, medisinsk behandling og opphold. Det var et tilfelle av tilbakeholdt pass og en månedslønn og et tilfelle av tvungen overtid. Leverandøren har i samarbeid med Responsible Business Alliance (RBA) krevd at underleverandørene stopper den ulovlige praksisen og følger opp med stedlig revisjon. Det er også tilbakebetalt om lag 0,8 mill. USD til 200 ansatte i 2022. Hos underleverandøren i Kina var det «avvik for overtidsarbeid, bostøtte og trygdeavgifter. Dette indikerer systemfeil i kontrollprosesser og er under oppfølging».
- **Leverandøren av IT-tjenester** har ikke offentliggjort redegjørelsen lett tilgjengelig på sine nettsider slik åpenhetsloven krever, men viser i stedet til årsrapporten. Vi anser ikke dette som tilstrekkelig. Til dette uttaler leverandøren at «det er relevant å se redegjørelsen sammen med øvrig innhold i vår Sustainability report, der flere andre områder også griper inn i vårt arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. Det vises her til blant annet kapitler om «responsible sourcing», «employee experience», «diversity and inclusion» og «cybersecurity & privacy». Selv om leverandørens generelle arbeid med bærekraft vurderes som godt, så har Allianseninnkjøp understreket at dette ikke erstatter en redegjørelse om aktsomhetsvurderinger, som skal gjøres lett tilgjengelig på nettsidene til leverandøren.

Allianseninnkjøp gjennomførte ingen direkte dialog med potensielt berørte parter (arbeidstakere hos leverandører og underleverandører) eller deres representanter (fagforeninger). Ingen kontrakter håndtert av Allianseninnkjøp som ble terminert i 2023 på grunn av bærekraftsforhold.

På generelt nivå, fortsatte Allianseninnkjøp arbeidet med å heve bevissthet, kompetanse og etterlevelse av bærekraft i innkjøp i samarbeid med bærekraft- og innkjøpsmiljøene i SpareBank 1-bankene og produktselskapene. For å lette arbeidet for innkjøpsansvarlige har interne praktisk orienterte veiledere for bærekraftige innkjøp og aktsomhetsvurderinger blitt utarbeidet. Målet er at bærekraftvurderinger skal gjøres så tidlig som mulig i innkjøpsprosesser og integreres dypere i innkjøpsarbeidet. Standard kontraktvedlegg om bærekraft som benyttes av Allianseninnkjøp ble også revidert for å ta inn eksplisitte krav om etterlevelse av åpenhetsloven og forventning om at leverandører fører klimagassregnskap og viser til plan for omstilling til netto null i sin virksomhet. Vedlegget brukes når nye kontrakter inngås. Ingen kontrakter håndtert av Allianseninnkjøp ble terminert i 2023 på grunn av bærekraftsforhold.

Egne innkjøp i konsern

I løpet av 2023 ble alle «lokale» leverandøravtaler (det vil si at de ikke er en del av felles avtaleforvaltning via SpareBank 1 Utvikling) for SpareBank 1 SR-Bank og de heleide datterselskapene EM1 SR-Eiendom og SpareBank 1 SR-Bank ForretningsPartner risikovurdert og kategorisert ut fra en risikobasert tilnærming. Totalt ble 311 antall leverandører for avtaler over 100 000 vurdert:

- Morselskap SR-Bank: 50 leverandører
- SpareBank 1 SR-Bank ForretningsPartner: 86 leverandører
- EM1 SR-Eiendom: 175 leverandører (herunder 15 forvaltet av EM1-alliansen)

Både for SpareBank 1 SR-Banks og datterselskapenes egne innkjøpsavtaler er risiko med hensyn til mulige brudd på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold lav. I løpet av 2023 ble ingen faktiske brudd (inkludert med hensyn til arbeidsmiljø, likestilling og arbeidstakerrettigheter) hos leverandører avdekket. SpareBank 1 SR-Bank har tidligere hatt særlig oppfølging av leverandører av renhold- og kantinetjenester.

En stor andel av Sparebank 1 SR-Bank sitt volum av våre leverandører er kjøp av varer og tjenester til drift av eiendom. Dette inkluderer poster som blant annet husleie, Facility Management (FM)-tjenester og håndverkere. Andre større områder er tjenestekjøp for eksempel relatert til kjøp av konsulenttjenester, kurs og opplæring.

Ingen av disse leverandørene har blitt kategorisert som «høyrisiko».

For dybdegjennomgang ble det valgt ut tre leverandører, hvor samtlige var ansett å ha middels til høy risiko for

⁴ Basert på årsrapport og aktsomhetsvurderinger fra SpareBank 1 Utvikling.

negativ påvirkning på sosiale forhold. De utvalgte leverandørene tilhører følgende bransjer: møbel- og inventar, IT-utstyr og renholds- og kantinetjenester. Kravet for å ha svart tilfredsstillende er at dokumentasjonen er lett tilgjengelig og forståelig. Dersom leverandørene omfattes av åpenhetsloven ble det stilt krav til at de selv skulle ha utført aktsomhetsvurderinger.

EiendomsMegler 1 SR-Eiendom og SpareBank 1 SR-Bank ForretningsPartner styrket sine innkjøpsprosesser ved å integrere konsernets felles retningslinjer og fremgangsmåte for å sikre bærekraftige innkjøp, som inkluderer forventninger relatert til menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold og gjennomføring av aktsomhetsvurderinger.

EiendomsMegler 1 SR-Eiendom gjennomførte i 2. kvartal 2023 en aktsomhetsvurdering av leverandørene som ikke er felles med SpareBank 1 SR-Bank sine leverandører. Det ble gjort en risikovurdering av selskapets leverandører, og avtalene de hadde med fotografene ble klassifisert som middels risiko. Tiltaket som ble gjennomført var utarbeidelse av avtaler i henhold til nye krav og retningslinjer. I tillegg ble det identifisert behov for skjerpede rutiner for inngåelse av nye kontrakter, samt behov for kompetanseheving på området. Dette vil bli prioritert for 2024.

SpareBank 1 SR-Bank ForretningsPartner har på sin side også jobbet med å gjennomgå sine egne leverandører, og vil fortsette denne kartleggingen inn i 2024. SR-Bank ForretningsPartner besluttet som en del av sine aktsomhetsvurderinger å følge opp en av sine leverandører, med støtte fra konsernfunksjonene for bærekraft og compliance. Dette dreide seg om en leverandør av fakturatjenester, der arbeidsoppgaver tilknyttet bilagsføring i

regnskapsplattform ble utført av en underleverandør i Myanmar. Myanmar er forbundet med svært høy risiko for korrupsjon og systematiske menneskerettighetsbrudd, inkludert rettigheter for arbeidstakere, en situasjon som har blitt ytterligere forverret siden militærkuppet i 2021 og pågående væpnede konflikter. Slike situasjoner krever forsterkede aktsomhetsvurderinger, og oppfølging ble igangsatt med høy prioritet for å sikre dokumentasjon fra leverandør på at risiko knyttet til overholdelse av internasjonale standarder var håndtert. Det ble ikke avdekket informasjon om faktiske brudd eller alvorlig risiko, og det var ingen indikasjon på at forhold knyttet til den spesifikke underleverandøren tilsa økt risiko. Etter gjentatt oppfølging med leverandør, var imidlertid vurderingen at dokumentasjon på aktsomhetsvurderinger i samsvar med OECDs retningslinjer og FNs veiledende prinsipper var mangelfull, og avtaleforholdet ble avsluttet. Avtalens omfang hadde en årlig kostnad på 200 000, men oppfølging ble prioritert på grunnlag av høyrisikokonteksten underleverandør opererte i. På grunn av den komplekse situasjonen i Myanmar og avtalens størrelse, var ikke direkte oppfølging av potensielt berørte parter verken realistisk eller hensiktsmessig ut fra forholdsmessige vurderinger.

Øvrige heleide datterselskaper: SpareBank 1 SR-Bank selskapene Sr-Boligkreditt AS og Finstart Nordic AS (konsernets investerings- og innovasjonsselskap innen fintech). Samt Monio AS (konesjon som betalingsforetak og er en registrert låneformidler) frem til utgangen av 2023 etter selskapet ble solgt til Folkeinvest. Konsernets felles retningslinjer og fremgangsmåte for å sikre bærekraftige innkjøp er gjeldende for datterselskapene (herunder Monio AS til og med utgangen av 2023). For Sr-Boligkreditt AS og Finstart Nordic AS håndteres innkjøp gjennom SpareBank 1 SR-Bank.

4. Informasjonskrav

I mai 2022 etablerte SpareBank 1 SR-Bank et system for mottak av informasjonskrav. Dette inkluderte en arbeidsrutine hvor det står beskrevet en prosess for mottak av krav, ansvar, vurdering av svarplikt i henhold til lovverket, samt henvisning til maler for håndtering av svar. I juni 2023 mottok SpareBank 1 SR-Bank en henvendelse fra en journalist fra finansavisen FinansWatch. Dette kravet inneholdt blant annet ønske om innsyn i liste over underleverandører

av våre banktjenester. Kravet ble gjennomgått i henhold til rutinen, der samtlige funksjoner fra banken var representert. Konklusjonen på vurderingen av kravet ble at journalisten ble henvist til konsernets offentlige redegjørelse, men at vi ikke hadde mulighet til å utlevere lister med våre underleverandører da dette er forretningssensitivt, i samsvar med unntaket i åpenhetsloven §6.

5. Veien videre

5.1 Fortsatt fokus på nye utfordringer

Redegjørelsen for 2022 pekte på en rekke «nye» utfordringer som vil kreve økt oppmerksomhet for finanssektoren i tiden fremover:

- Risiko for utilsiktet diskriminering gjennom digitale løsninger og kunstig intelligens (KI).
- Sammenhengen mellom menneskeskapte klimaendringer og negativ påvirkning på individer som rammes hardest av klimaendringer i dag og til fremtidige generasjoner.
- Den sosiale risikoen i verdikjedene til grønn energi og teknologi, der det er troverdige rapporter om forhold som involverer alvorlige menneskerettsbrudd både i produsentledd (f.eks. underleverandører av komponenter til solceller) og råvareledd (svært mange av de kritiske «omstillingsmineralene» utvinnes i regioner der risiko for menneskerettsbrudd både for arbeidere og lokalsamfunn er forhøyet).
- Behovet for å ta hensyn til den sosiale dimensjonen av det grønne skiftet, som også innebærer en rettferdig omstilling («just transition»), der nettopp aktsomhetsvurderinger er et viktig verktøy for å identifisere og vurdere risiko for f.eks. arbeidstakere i sammenheng med nye energiløsninger og rettighetene til lokalsamfunn i forbindelse med utbygging av fornybar energi.

Disse utfordringene vil prege tiden fremover og vil bli stadig viktigere for både næringspolitikken og finanssektoren. Geopolitiske spenninger, konflikter og knapphet på ressurser påvirker også det grønne skiftet og har implikasjoner for flere av disse utfordringene. Klimasaken og bærekraftig omstilling havner også stadig oftere i den politiske frontlinjen. Utfordringene med å takle klimaendringer, naturtap og ulike former for ulikhet blir dermed ytterligere kompliserte, men det blir samtidig ikke desto mindre viktig å holde stø kurs. Sosialt rettferdig omstilling på ulike nivåer vil bli avgjørende i denne sammenhengen. Blant andre temaer som får økende betydning er også utfordringer «nærmere» enkeltmennesket, som betydningen av mental helse og sosiale relasjoner både på arbeidsplassen og i kundesammenheng.

5.2 Videre tiltak og planer

Nøkkeltiltak i kommende år omfatter:

- **Kompetanseheving**

Vi skal fortsette vårt fokus på opplæring og

kompetanseheving. Dette både på generell basis, for alle våre medarbeidere, men særskilt for ansatte i kunderelevante posisjoner, som for eksempel bedriftsrådgivere. Vi skal være spesielt oppmerksomme på kundeengasjement som ikke er av den størrelse at de krever en kartlegging av ESG-rammeverket. Disse kundene er vel så viktige å vurdere i henhold til sosiale aspekter.

- **Kontinuerlig forbedring av ESG-rammeverket**

I samarbeid med SpareBank 1 Alliansen og på tvers av våre fagmiljø vil tilpasninger og videreutvikling av ESG-rammeverket være et viktig verktøy for å ytterligere forbedre våre metoder for å avdekke bekymringsverdige forhold hos våre bedriftskunder. I dette ligger også en videre oppfølging av kunder som har blitt pålagt å lage en handlingsplan på bakgrunn av lav S-score i ESG-kartleggingen.

For veien videre vil vi også vektlegge:

- Søkelys på respekt for menneskerettigheter i det grønne skiftet.
- Aktsomhetsvurderinger som del av SpareBank 1 SR-Bank ForretningsPartners ESG-rådgivning.
- Samarbeid med SpareBank 1-alliansen om bærekraftige leverandørkjeder og videreutvikling av ESG-vurderinger i kredittsammenheng.
- Dialog med både næringsliv og andre samfunnsaktører om løsninger og dilemmaer for aktsomhetsvurderinger, for eksempel gjennom vår deltakelse i initiativet FUTURE-PROOF i regi av Raftostiftelsen og Bergen Næringsråd. Her ønsker vi å bidra til å påvirke andre bedrifter til å mobilisere ytterligere på dette feltet, ved å gå foran som et godt eksempel og snakke høyt om utfordringer og veier til forbedring.
- Koordinere, sammenstille og videreutvikle bærekraftsarbeidet i det nye SpareBank 1 Sør-Norge-konsernet, herunder arbeidet med menneskerettigheter og aktsomhetsvurderinger.

Utviklingstrekk både i Norge, Europa og verden for øvrig gjennom 2023 viser oss at arbeidet med menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i verdikjeden fortsatt må stå høyt på agendaen, som en helt sentral del av både konsernets og samfunnets innsats for bærekraftig omstilling.